

*Sygn. VPa 26/15*

## WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

*Dnia 27 sierpnia 2015 roku*

*Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,*

*Wydział V w składzie:*

*Przewodniczący: SSO Mariola Mastalerz*

*Sędziowie: SSO Magdalena Marczyńska (spr.), SSR(del.) Urszula Sipińska-Sęk*

*Protokolant: Cezary Jarocki*

*po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim*

na rozprawie

*sprawy z powództwa (...) w M.*

*przeciwko K. W.*

o zapłatę

*na skutek apelacji pozwanej K. W.*

*od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. IV Wydziału Pracy*

*z dnia 3 grudnia 2014r. sygn. IVP 207/13*

**1. oddala apelację;**

**2. zasądza od pozwanej K. W. na rzecz powoda (...) w M. kwotę 1.200 (jeden tysiąc dwieście) złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.**

Sygn. akt V Pa 26/15

## UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 27 maja 2013 r. (...) w M. wniósł o nakazanie pozwanej K. W., aby zapłaciła powodowi kwotę 12.748,96 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty oraz zwróciła powodowi koszty postępowania sądowego w tym koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W przypadku wniesienia przez pozwaną sprzeciwu od nakazu powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kwoty 12.748,96 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 6 czerwca 2013 roku Sąd Rejonowy w Tomaszowie M.. nakazał pozwanej K. W., aby zapłaciła powodowi (...) w M. kwotę 12.748,96 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty wraz z kwotą 1.959,50 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania w tym kwotę 1.800 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu.

W dniu 20 czerwca 2013 roku pozwana złożyła sprzeciw od wydanego nakazu zapłaty i wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W odpowiedzi na sprzeciw z dnia 10 września 2013 roku powód podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie przedstawione w pozwie z dnia 27 maja 2013 roku, rozszerzając żądanie pozwu w ten sposób, że zamiast żądanej kwoty 12.748,97 złotych zażądał kwoty 16.794 złotych wraz z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 12.748,96 złotych od dnia 20 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty;
- od kwoty 4.045,04 złotych od dnia doręczenia niniejszego pisma pozwanej do dnia zapłaty.

Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2014 roku, wydanym w sprawie IV Pm 207/13, Sąd Rejonowy – Sąd Pracy w Tomaszowie Maz. uwzględnił powództwo w części i zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 13.771 złotych z ustawowymi odsetkami od kwoty:

- 12.748,96 złotych od dnia 20 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty;
- 1.022,04 złotych od dnia 14 września 2013 roku do dnia zapłaty.

W pozostałej części powództwo zostało natomiast oddalone. Ponadto Sąd Rejonowy zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwoty 1.368 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz kwotę 740,08 złotych tytułem zwrotu kosztów sądowych.

***Podstawę wyroku stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego:***

Pismem z dnia 25 maja 2011 roku powód rozwiązał z pozwaną stosunek pracy z dniem 31 sierpnia 2011 roku z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia na podstawie art. 20 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97 poz. 674 ze zm.). Pozwem z dnia 14 czerwca 2011 roku K. W. wniosła o uznanie za bezskuteczne rozwiązanie stosunku pracy. Wyrokiem z dnia 31 lipca 2012 roku w sprawie IV P 248/11 Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. przywrócił powódkę K. W. do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy oraz zasądził od pozwanego (...) w M. na jej rzecz kwotę 4.045,04 złotych tytułem odszkodowania za czas pozostawiania bez pracy.

W związku z rozwiązaniem stosunku pracy powód wypłacił pozwanej w dniu 31 sierpnia 2011 roku odprawę pieniężną w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia w kwocie 13.771 złotych netto. Pismem z dnia 29 marca 2013 roku pozwana zgłosiła swoją gotowość do podjęcia pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy.

W związku z przywróceniem do pracy, pismem z dnia 9 kwietnia 2013 roku powód poinformował pozwaną, że wypłacona odprawa stała się świadczeniem nienależnym i wezwał ją do jej zwrotu w kwocie 12.748,96 złotych dokonując potrącenia kwoty 4.045,04 złotych zasądzonej cytowanym wyżej wyrokiem Sadu Rejonowego w sprawie IVP 248/11. Pismem z dnia 22.04.2013 r. powód ponownie wezwał pozwaną do zwrotu odprawy, proponując jej spłatę w systemie ratalnym.

Pozwana wyegzekwowała od powoda zasądzoną na jej rzecz kwotę 4.045,04 złotych w ramach postępowania egzekucyjnego prowadzonego przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Opocznie W. M. w sprawie KM 867/13.

Pismem z dnia 10 września 2013 roku powód rozszerzył żądanie pozwu o wyegzekwowaną kwotę 4.045,04 złotych, uznając potrącenie za bezskuteczne, łącznie wnosząc o zasądzenie kwoty 16.794 złotych.

K. W. pozostawała bez pracy przez okres 19 miesięcy od 1 września 2011 roku. Przez okres sześciu miesięcy otrzymywała zasiłek chorobowy, a następnie do stycznia 2013 roku świadczenie rehabilitacyjnym. Mieszkała z mężem,

który pracował w sklepie meblowym a od następnie przez pewien okres czasu przebywał na zasiłku chorobowym. Mieli też gospodarstwo rolne o powierzchni 2 ha. Uprawiali zboże i ziemniaki. Z początkiem września 2011 roku pozwana zorientowała się, że na jej konto wpłynęła odprawa. Razem było to około 20.000 złotych. Księgowa w gminie wytłumaczyła jej, że 8.000 złotych z tej kwoty to „jubilatki” a 12.000 złotych z „hakiem” to odprawa. Pieniądze wyciągała z konta zazwyczaj po 500 złotych co tydzień lub co dwa tygodnie i wydawała na bieżące potrzeby, to jest na jedzenie, opłaty za prąd, telefon, gaz, wodę, opał. Wydawała też pieniądze na swoje leczenie bo zachorowała na depresję. Zużyła całą kwotę 20.000 złotych do czasu powrotu do pracy, to jest do dnia 4 kwietnia 2013 roku. Odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę złożyła w sierpniu 2011 roku. Nie liczyła, że zostanie przywrócona do pracy. Gdyby wiedziała, że będzie zobowiązana do zwrotu odprawy w przypadku przywrócenia do pracy to tych pieniędzy nie wydałaby.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Motywuując powyższe wskazał, że zgodnie z treścią art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Zgodnie natomiast z art. 410 § 1 k.c. przepisy art. 405 k.c. stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego.

Zgodnie z 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Cytowane wyżej przepisy znajdują swoje zastosowanie na gruncie niniejszej sprawy na podstawie art. 300 k.p. z którego wynika, że w sprawach nieunormowanych przepisami prawa pracy do stosunku pracy stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego, jeżeli nie są one sprzeczne z zasadami prawa pracy.

Sąd Rejonowy wskazał, że z materiału dowodowego wynika, że z dniem 31 sierpnia 2011 roku pozwana rozwiązała z powódką stosunek pracy na podstawie art. 20 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97. poz. 674 ze zm.) Od wypowiedzenia powódka odwołała się i w pozwie z dnia 14 lipca 2011 roku wniosła o uznanie za bezskuteczne rozwiązania stosunku pracy. Wyrokiem z dnia 31 lipca 2012 roku w sprawie IV P 248/11 Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. przywrócił powódkę K. W. do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy oraz zasądził od pozwanego (...) w M. na jej rzecz kwotę 4.045,04 złotych tytułem odszkodowania za czas pozostawania bez pracy. W związku z rozwiązaniem umowy o pracę powód wypłacił pozwanej w dniu 31 sierpnia 2011 roku odprawę pieniężną w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia w kwocie 13.771 złotych do czego zobowiązany był na mocy z art. 20 ust. 2 Karty Nauczyciela.

Pismem z dnia 29 marca 2013 roku pozwana zgłosiła swoją gotowość do podjęcia pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy i przystąpiła do jej wykonywania w dniu 4 kwietnia 2013 roku.

W ocenie Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie znajdował zastosowanie pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 stycznia 2009 roku w sprawie II PK 117/08, zgodnie z którym przywrócenie pracownika do pracy prawomocnym wyrokiem sądu pracy powoduje, że odpada podstawa prawna wypłaty odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy a w związku z tym wypłacona odprawa staje się świadczeniem nienależnym.

W przedmiotowej sprawie nie ulega bowiem wątpliwości, że rozwiązanie stosunku pracy z powódką nastąpiło z przyczyn dotyczących pracodawcy i nie ma przy tym znaczenia fakt, czy była ona zatrudniona na podstawie mianowania czy umowy o pracę. Okoliczność, że sąd uznał częściową pozorność przyczyny rozwiązania stosunku pracy nie wpływa na przyjęcie że odprawa została wypłacona pozwanej z tego właśnie powodu i oparciu o tą podstawę prawną. Faktyczna przyczyna zwolnienia pozostaje w niniejszej sprawie nieistotna. Okolicznością istotną jest fakt, że odprawa pieniężna została jej wypłacona z uwagi na to, iż została zwolniona z przyczyn leżących po stronie

pracodawcy i jest to bezsporne. Przywrócenie powódki do pracy prawomocnym wyrokiem sądu skutkuje w takiej sytuacji odpadnięciem podstawy prawnej do wypłaty odprawy i z tych względów co do samej zasady powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Dalej podniósł, że pozwana w toku postępowania podnosiła zarzuty określone w art. 409 k.c. z którego wynika, że obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien być liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Zdaniem Sądu Rejonowego wiarygodne są zeznania pozwanej w zakresie w jakim wynika z nich, że wypłaconą odprawę zużyła na realizację bieżących potrzeb. Za wypłacone pieniądze kupowała żywność, regulowała opłaty za prąd, telefon, gaz, wodę, opał itd. Niewątpliwie pozwana zużyła ona odprawę w taki sposób, że nie jest już wzbogacona i nie była w chwili wytoczenia powództwa. Nie mniej jednak zachowaniem swoim nie zrealizowała negatywnej przesłanki określonej w cytowanym przepisie. Jak wynika bowiem z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2006 roku w sprawie II PK 330/05 pracownik, wnosząc pozew o przywrócenie do pracy musi liczyć się z tym, że powództwo może zostać uwzględnione i wtedy odpadnie podstawa zapłaty odprawy z art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy a odprawa wypłacona stanie się świadczeniem nienależnym. Wyrok ten w ocenie Sądu Rejonowego zachowuje aktualność również w sytuacji uzyskania odprawy na podstawie art. 20 ust.2 ustawy Karta Nauczyciela.

Okoliczność zaś, że pracodawca wypłacając odprawę nie pouczył pozwanej o zobowiązaniu do jej zwrotu w przypadku przywrócenia do pracy, czy też fakt, że o otrzymaniu odprawy nie poinformowała swojego profesjonalnego pełnomocnika nie mają w tym stanie rzeczy znaczenia. Składając pozew o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę powódka powinna była liczyć się z tym, że odprawę będzie musiała zwrócić w przypadku, gdy jej roszczenia zostaną uwzględnione. Rozumowanie przeciwne pozostaje w sprzeczności zarówno z utrwalonym w tej mierze orzecnictwem Sądu Najwyższego jak i zasadami doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania.

Na marginesie Sąd Rejonowy wskazał, że chybione pozostają zarzuty formułowane w oparciu o art. 411 pkt 1 k.c. W ocenie sądu świadomość powoda przy wypłacaniu odprawy nie ma dla sprawy znaczenia. Powód nie mógł zwalniając pozwaną z przyczyn dotyczących pracodawcy nie wypłacić należnej jej odprawy. Działanie takie pozostawałyby w sprzeczności z przepisem art. 20 Karty Nauczyciela. W tej mierze powinność ustawowa eliminuje konieczność oceny świadomości czy nieświadomości powoda. Rozumowanie przeciwne sprowadzałoby rozstrzygnięcie sprawy do teoretycznych rozpraw nad zagadnieniem, które z prawnego punktu widzenia nie budzi żadnych wątpliwości.

Odnosząc się do wysokości zasądzonej kwoty wyjaśnić należy, że odprawa nienależnie wypłacona została pozwanej w wysokości 13.771 złotych netto i jest to okoliczność bezsporna. Pozwem z dnia 23 maja 2013 roku powód wniósł o zasądzenie kwoty 12.748,96 złotych netto z ustawowymi odsetkami od dnia 20 kwietnia 2013 roku. Z tych względów sąd zasądził tą kwotę z odsetkami zgodnie z żądaniem powoda. Dopiero w odpowiedzi na sprzeciw z dnia 10 września 2013 roku, która została doręczona pozwanej 13 września 2013 roku powództwo zostało rozszerzone o kwotę 4045,04 złotych. Z tych względów różnica jaka brakuje do wysokości nienależnej odprawy wynosząca 1.022,04 złotych netto została zasądzona z ustawowymi odsetkami od dnia następnego po doręczeniu pozwanej ww. pisma.

W pozostałym zakresie Sąd I instancji oddalił natomiast powództwo jako bezzasadne. Żądanie kwoty w wysokości brutto, ponad wysokość nienależnie i faktycznie otrzymanej odprawy nie zasługiwało bowiem na uwzględnienie w stanie faktycznym sprawy ani też w obowiązujących przepisach.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. i § 6 ust 1 pkt 5 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...) - Dz. U Nr 163, poz. 1349 ze zm. Powód wygrał proces w 88% i w takim stosunku Sąd zasądził na jej rzecz zwrot kosztów postępowania.

**Powyższy wyrok zaskarżyła w części zasądzającej apelacją strona pozwana.** Skarżąca zarzuciła wyrokowi:

1. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku i ograniczenie tego obowiązku do przytoczenia art. 405 k.c. w zw. z art. 300 k.p. i art. 20 KN;

- braku ustaleń Sądu w zakresie świadomości pozwanego, co do faktu, iż pozwana została wadliwie wybrana do zwolnienia z pracy, co do podstaw liczenia się przez pozwaną z obowiązkiem zwrotu świadczenia, czy spełnienie przez pozwanego świadczenia czynił zadość zasadom współżycia społecznego;

- braku wyjaśnienia podstawy obciążenia pozwanej odsetkami ustawowymi od zasądzonej na rzecz powoda kwoty;

2. naruszenie prawa materialnego – art. 300 k.p. poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że zastosowanie tego przepisu jest w sprawie – nie dotyczącej stosunku pracy możliwe, a także, że zastosowanie przepisów kodeksu cywilnego w tej sprawie nie jest sprzeczne z zasadami prawa pracy;

3. naruszenie przepisu prawa materialnego – art. 405 k.c. poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w sprawie polegające na uznaniu, że wypłacona pozwanej odprawa pieniężna w związku z rozwiązaniem stosunku pracy została wypłacona bez podstawy prawnej;

4. naruszenie prawa materialnego – art. 409 k.c. poprzez błędną jego wykładnię i niezastosowanie w sprawie poprzez uznanie, że zużycie przez powoda odprawy pieniężnej nie ma znaczenia w sprawie podczas, gdy zużycie odprawy skutkowało wygaśnięciem ewentualnego obowiązku zwrotu odprawy, gdyż pozwana nie powinna liczyć się z obowiązkiem zwrotu odprawy;

5. naruszenie przepisu prawa materialnego – art. 410 § 1 k.c. poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w sprawie polegające na uznaniu, że wypłacona pozwanej odprawa pieniężna w związku z rozwiązaniem stosunku pracy jest świadczeniem nienależnym;

6. naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 411 pkt 1 oraz pkt 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i niezastosowanie w sprawie;

7. naruszenie przepisu art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 406 k.c. poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w sprawie;

8. naruszenie przepisu prawa materialnego – art. 20 ust. 2 zd. 1 w zw. z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że odprawa pieniężna wypłacona w związku z rozwiązaniem stosunku pracy z przyczyn o określonych w art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela podlega zwrotowi w przypadku przywrócenie pracownika do pracy;

9. naruszenie przepisu postępowania – art. 100 k.p.c. i 98 § 1 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w sprawie i obciążenie pozwanej kosztami procesu w sytuacji, gdy powództwo powinno zostać oddalone.

W oparciu o powyższe apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w pierwszej instancji. Ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego obejmujących opłatę stałą od apelacji oraz koszty zastępstwa procesowego pozwanej w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych, bądź ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do jej ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

### **Sąd Okręgowy zważył co następuje:**

#### ***Apelacja jest niezasadna.***

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy i przyjmuje je za własne. Na akceptację zasługują także rozważania prawne tego Sądu.

Nie ma racji pełnomocnik pozwanej, że Sąd Rejonowy naruszył przepis art. 328 § 2 k.p.c. W jego myśl uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Obraza art. 328 § 2 k.p.c. może być jednak skutecznym zarzutem apelacji tylko wówczas, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera takie braki, które uniemożliwiają kontrolę instancyjną rozstrzygnięcia. Jest tak z tej przyczyny, że uzasadnienie wyroku sporządzane jest już po wydaniu wyroku. Wynik sprawy nie zależy więc od tego, w jaki sposób sporządzono pisemne motywy wyroku i czy zawierają one wszystkie wymagane przez przepisy elementy. Jedynie wówczas, gdy uzasadnienie rozstrzygnięcia jest sporządzone na tyle błędnie, że nie można określić sfery motywacyjnej orzeczenia, co z kolei uniemożliwia poddanie jej należytej weryfikacji przez sąd odwoławczy, zarzut naruszenia analizowanego przepisu będzie skuteczny. Taka sytuacja w sprawie nie zachodzi. Treść uzasadnienia pozwala bowiem na poddanie orzeczenia kontroli instancyjnej. Przywołując ustalone w procesie fakty, Sąd Rejonowy w podał dowody, na podstawie których dokonał ustaleń faktycznych oraz wskazał przepisy prawa, na podstawie których wydał zaskarżone rozstrzygnięcie. Jak to podnosi sam apelujący, Sąd I instancji powództwo uznał w części za uzasadnione na podstawie art. 405 k.c. w związku z art. 300 k.p.; Sąd ten przytoczył także art. 410 § 2 k.c. i odniósł się do podnoszonych przez stronę pozwaną zarzutów formułowanych na podstawie art. 411 pkt 1 k.p.c. Nie można zatem przyjąć, że Sąd Rejonowy nie wyjaśnił podstawy prawnej wyroku. Reasumując, motywy częściowego uwzględnienia powództwa są dla Sądu Okręgowego jasne. To samo dotyczy motywów zasądzenia odsetek ustawowych, jakkolwiek Sąd Rejonowy rzeczywiście nie podał podstawy prawnej swego rozstrzygnięcia w tym zakresie. W uzasadnieniu wskazał jednak dlaczego część kwoty zasądził z ustawowymi odsetkami od dnia 20 kwietnia 2013 roku, a część z ustawowymi odsetkami od dnia następnego po doręczeniu pozwanej odpisu pisma procesowego, w którym powód rozszerzył żądanie pozwu. Do rozważenia pozostaje więc jedynie, czy tak uwzględnione żądanie odsetkowe powoda znajduje oparcie w przepisach prawa i jakich przepisach, do czego Sąd Okręgowy odniesie się w dalszej części uzasadnienia.

Chybione są także pozostałe zarzuty, w tym zarzuty naruszenia prawa materialnego.

Należy podnieść, że wadliwe (niezgodne z prawem) wypowiedzenie stosunku pracy jest czynnością skuteczną w tym sensie, że zawsze prowadzi do rozwiązania stosunku pracy. To zaś, czy wypowiedzenie jest wadliwe podlega badaniu w toku postępowania sądowego zainicjowanego przez pracownika wniesieniem pozwu o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne (o przywrócenie do pracy) albo o zasądzenie odszkodowania. Potwierdził to Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia: 25 lutego 2009 roku, II PK 164/08, OSNP 2010 nr 19-20, poz. 227 i 4 listopada 2010 roku, II PK 112/10, LEX nr 707870. Nawet jednak w sytuacji, gdy taki proces został zainicjowany, w dniu rozwiązania stosunku pracy aktualizuje się obowiązek wypłaty pracownikowi odprawy pieniężnej, w tym wypadku przewidzianej w art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 roku, poz. 191). Przepis ten stanowi bowiem, że nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie mianowania, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyn określonych w ust. 1, przysługuje odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego (zdanie pierwsze). Z unormowania tego, które posługuje się określeniem „przysługuje” jasno wynika, jak to podniesiono wyżej, że pracodawca ma obowiązek, a nie prawo wypłaty odprawy w dacie rozwiązania stosunku pracy. Nie jest to zatem świadczenie wypłacane przez pracodawcę dobrowolnie, jak to twierdziła strona pozwana już w toku postępowania przed Sądem Rejonowym, ale obowiązkowo w związku z utratą pracy w sytuacji ziszczenia się przesłanek określonych

w tym przepisie. A są nimi: wypowiedzenie stosunku pracy na podstawie art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela oraz rozwiązanie tak wypowiedzianego stosunku pracy wraz z wpływem okresu wypowiedzenia.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że pracodawca wypowiedział K. W. stosunek pracy na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, a w dniu 31 sierpnia 2011 roku, to jest w dniu ustania stosunku pracy wypłacił jej odprawę, stosując się do swego obowiązku wynikającego z art. 20 ust. 2 Karty Nauczyciela. Przy czym, co podniesiono już wyżej, obowiązek ten ciążył na nim niezależnie od trwającego procesu o przywrócenie pracownika do pracy, skoro stosunek pracy ustał.

Z ustaleń dokonanych w sprawie wynika następnie, że K. W. odwołała się dokonanego jej wypowiedzenia i Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. wyrokiem z dnia 31 lipca 2012 roku w sprawie sygn. akt IV P 248/11 przywrócił K. W. do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy oraz zasądził od (...) w M. na jej rzecz kwotę 4.045,04 złotych tytułem odszkodowania za czas pozostawania bez pracy. Apelacja pracodawcy od powyższego wyroku oddalona została wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 28 marca 2013 roku w sprawie V Pa 212/12.

W myśl art. 365 § 1 k.p.c., orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Z prawomocnością orzeczenia sądowego (zarówno w ujęciu materialnym, jak i formalnym) związana jest powaga rzeczy osądzonej. I tak zgodnie z art. 366 k.p.c. wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Moc wiążąca prawomocnego orzeczenia sądu charakteryzuje się dwoma aspektami. Pierwszy z nich odnosi się tylko do faktu istnienia prawomocnego orzeczenia, drugi zaś jest określony jako walor prawny rozstrzygnięcia zawartego w treści orzeczenia. Jest on ściśle związany z powagą rzeczy osądzonej (art. 366 § 1 k.p.c.) i występuje w nowej sprawie pomiędzy tymi samymi stronami, choć przedmiot obu spraw jest inny. W nowej sprawie nie może być wówczas zastosowany negatywny (procesowy) skutek powagi rzeczy osądzonej polegający na niedopuszczalności ponownego rozstrzygnięcia tej samej sprawy. Występuje natomiast skutek pozytywny (materialny) rzeczy osądzonej przejawiający się w tym, że rozstrzygnięcie zawarte w prawomocnym orzeczeniu stwarza stan prawny taki, jaki z niego wynika. Tym samym sądy rozpoznające między tymi samymi stronami nowy spór muszą więc przyjmować, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak przyjęto to w prawomocnym, wcześniejszym wyroku (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 r., II CSK 12/09, LEX nr 515722). Powaga rzeczy osądzonej rozciąga się przy tym również na motywy wyroku w takich granicach, w jakich stanowią one konieczne uzupełnienie rozstrzygnięcia, niezbędne dla wyjaśnienia jego zakresu (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 marca 2006 r., II PK 163/05, OSNP 2007 nr 5-6, poz. 71 oraz Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2011 roku, III CSK 161/10, LEX nr 785884).

Prawomocność orzeczenia zapadłego w sprawie IV P 248/11 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. ma zatem ten skutek w obecnym postępowaniu, że orzekające w nim sądy są związane oceną, że pozwanej przysługiwały roszczenia z tytułu nieuzasadnionego rozwiązania stosunku pracy. Ponadto w niniejszej sprawie należało ocenić, jakie były istotne ustalenia i oceny prawne, które spowodowały uwzględnienie powództwa w poprzedniej sprawie między stronami. Konsekwencją ustalenia w toku procesu sądowego braku przyczyn, uzasadniających rozwiązanie stosunku pracy określonych w art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela, musi być bowiem uznanie bezpodstawności wypłaty odprawy pieniężnej, skoro świadczenie to przysługuje wówczas, gdy rozwiązanie umowy o pracę następuje właśnie z tych przyczyn. Inaczej mówiąc, stwierdzenie odpadnięcia istniejącej w chwili ustania stosunku pracy podstawy do wypłaty tej należności (art. 410 § 2 k.c.) przesądza o konieczności zakwalifikowania wypłaconej pracownikowi odprawy jako świadczenia nienależnego.

W toku postępowania sądowego w sprawie IV P 248/11 Sądy przyjęły, że u pracodawcy zaszły zmiany organizacyjne, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, jednakże dobór K. W. do wypowiedzenia stosunku pracy był nieprawidłowy, co skutkowało przywróceniem jej do pracy.

Przywrócenie K. W. do pracy – w związku z ustaleniem braku podstaw do wypowiedzenia jej stosunku pracy - jest zatem równoznaczne z koniecznością stwierdzenia, iż odpadła podstawa do wypłaty odprawy pieniężnej, w związku

z czym przybrała ona charakteru świadczenia nienależnego w myśl art. 410 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p., które pozwana obowiązana jest zwrócić pracodawcy stosownie do treści art. 410 § 1 k.c. w związku z art. 405 k.c. w związku z art. 300 k.p.

I nie ma racji skarżący, że w sprawie nie może znaleźć zastosowania art. 300 k.p. W myśl art. 91c ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela w zakresie spraw wynikających ze stosunku pracy, nieuregulowanych przepisami ustawy, mają zastosowanie przepisy Kodeksu pracy. Z kolei art. 300 k.p. stanowi, że w sprawach nieunormowanych przepisami prawa pracy do stosunku pracy stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego, jeżeli nie są one sprzeczne z zasadami prawa pracy. Skarżący twierdzi, że wypłacona pozwanej odprawa nie jest „kwestią stosunku pracy, ale konsekwencją dokonania jego wypowiedzenia w trybie art. 20 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela i expiracji tego stosunku”. Z takim stanowiskiem nie sposób się zgodzić. Gdyby bowiem nie istniał pomiędzy stronami stosunek pracy, pracodawca nie byłby obowiązany do wypłaty na rzecz pracownika, z którym rozwiązuje ów stosunek z przyczyn określonych w art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela odprawy, o której mowa w art. 20 ust. 2 Karty.

Niezasadnie także zarzuca pozwana, że Sąd Rejonowy nie miał podstaw, by uznać wypłaconą odprawę za świadczenie nienależne w rozumieniu art. art. 410 k.c. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 § 2 k.c.). Sąd I instancji, mając na względzie ustalony stan faktyczny, prawidłowo przyjął, że wskutek wydania prawomocnego wyroku przywracającego K. W. do pracy odpadła podstawa prawna świadczenia w postaci odprawy wypłaconej jej przez pracodawcę na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela. Owszem, była ona należna w dacie rozwiązania stosunku pracy dokonanego na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, jednakże po przywróceniu powódki do pracy należało uznać, iż było to świadczenie nienależne. I nie ma racji strona pozwana twierząc w apelacji, że skoro zaszły zmiany organizacyjne w powodowej placówce – co wynika z uzasadnienia wyroku w sprawie IV P 248/11 – a jedynie dobór K. W. do wypowiedzenia stosunku pracy był nieprawidłowy, to odprawa jej się należała nawet po wydaniu wyroku przywracającego ją do pracy. Podstawą do wypłaty omawianego świadczenia jest wypowiedzenie stosunku pracy konkretnemu nauczycielowi na podstawie art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela, skutkujące ustaniem stosunku pracy, nie zaś wyłącznie zaistnienie zmian organizacyjnych w placówce szkolnej. I jeśli nauczyciel odwołał od dokonanego wypowiedzenia to w toku postępowania sądowego dokonywane jest badanie, czy przesłanki z art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela zostały spełnione w stosunku do tego właśnie konkretnego nauczyciela. Jeżeli nie, wówczas aktualizują się jego roszczenia o przywrócenie do pracy albo o odszkodowanie. To skutkuje zaś uznaniem, że odprawa wypłacona na podstawie art. 20 ust. 2 Karty Nauczyciela wypłacona owemu nauczycielowi staje się świadczeniem nienależnym.

Nie ma wreszcie racji apelujący, że Sąd Rejonowy naruszył przepis art. 409 k.p.c., stanowiący, że obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. „Powinność”, o której mowa w ww. unormowaniu oznacza zarówno sytuację, w której zobowiązany do zwrotu wiedział, że korzyść mu się nie należy, jak również sytuację, gdy co prawda był subiektywnie przekonany, że korzyść mu się należy, lecz na podstawie okoliczności sprawy obiektywnie powinien się liczyć z możliwością obowiązku zwrotu. Skoro K. W. wytoczyła powództwo o przywrócenie do pracy, to ma rację Sąd I instancji, że powinna była liczyć się z obowiązkiem zwrotu odprawy w razie pozytywnego rozstrzygnięcia w sprawie o przywrócenie do pracy. Tym samym – wbrew stanowisku apelującego – nie ma w sprawie znaczenia, czy uzyskana korzyść zużyła, czy też nie.

Chybiony jest także zarzut naruszenia art. 411 pkt 1 i pkt 2 k.c. Przepis ten stanowi, że nie można żądać zwrotu świadczenia: jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej (pkt 1) oraz jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego (pkt 2). "Wiedza" w rozumieniu przepisu art. 411 pkt 1 k.c. to całkowita świadomość tego, iż świadczenie się nie należy i że spełniający je może bez ujemnych dla siebie konsekwencji prawnych go nie wykonać, a mimo to je spełnia (por. wyrok SN z dnia 28 października 1938 r. C I 1642/37, Zb. Orz. 1938, Nr 7, poz. 306). Świadomość spełniającego świadczenie zachodzi



wtedy, gdy zarówno znany jest mu stan faktyczny, jak i stan prawny uzasadniający brak obowiązku świadczenia (orzeczenie SN z dnia 18 lipca 1952 r. C 809/52, OSN 1954, Nr 2, poz. 27). Natomiast zasadom współzycia społecznego czynią zadość świadczenia, co do których brak jest prawnego zobowiązania, lecz świadczącemu można przypisać moralny obowiązek wobec przyjmującego świadczenie.

Pozwana w piśmie procesowym z dnia 21 lipca 2014 roku wniosła o dopuszczenie dowodu z dokumentu w postaci uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. w sprawie IV P 248/11 oraz uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. w sprawie V Pa 212/12 na okoliczność, że dokonanie przez pracodawcę wypowiedzenia stosunku pracy dyskryminowało pracownika, a tym samym wypłacenie odprawy pieniężnej czyni zadość zasadom współzycia społecznego. Ponadto w piśmie tym podniesiono, że wymaga rozważenia przez Sąd Rejonowy, czy Dyrekcja powodowego Zespołu miała świadomość, że ewentualnie nie była zobowiązana do wypłaty odprawy, skoro w sposób nieuzasadniony i dyskryminujący wybrała K. W. do zwolnienia w ramach realnej przyczyny. Na okoliczność tę żaden wniosek dowodowy przez pozwaną nie został zgłoszony.

Podnieść należy, że z uzasadnień ww. wyroków Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. i Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. wynika jednoznacznie, o czym już była mowa, że u pracodawcy zaszły zmiany organizacyjne, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, jednakże dobór K. W. do wypowiedzenia stosunku pracy był nieprawidłowy, co skutkowało przywróceniem jej do pracy. Taka konstatacja Sądów nie oznacza to jednak, że pracodawca miał świadomość, że nie był do wypłaty odprawy zobowiązany, skoro z zeznań Dyrektora Szkoły złożonych w imieniu powoda wynika wprost, że nie miała ona wątpliwości, iż należy pozwanej wypłacić odprawę, albowiem nie znalazła żadnego przepisu, który z uwagi na złożenie pozwu o przywrócenie do pracy, pozwalałby wstrzymać się z wypłatą. Nie można przyjąć także, że skoro dokonanie przez pracodawcę wypowiedzenia stosunku pracy dyskryminowało pracownika, to tym samym wypłacenie odprawy pieniężnej czyni zadość zasadom współzycia społecznego. Nie można bowiem uznać, że po stronie pracodawcy nie było prawnego zobowiązania co do wypłaty odprawy. Wręcz przeciwnie, ciążył na nim taki obowiązek, wynikający z art. 20 ust. 2 Karty Nauczyciela.

Sąd Rejonowy prawidłowo zasądził odsetki ustawowe i nie naruszył przepisu art. 481 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Odsetki służą zatem w każdym przypadku opóźnienia w spełnieniu świadczenia, nawet z przyczyn nie zawinionych przez dłużnika, a nie tylko w przypadku zwłoki, która jest kwalifikowaną postacią opóźnienia w następstwie okoliczności, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność (art. 476 k.c.). Sąd Rejonowy zasądził przy tym odsetki ustawowe w zgodzie z przepisem art. 455 k.c., w myśl którego jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Wezwanie do wykonania zobowiązania, w rozumieniu art. 455 k.c., może być złożone w dowolnej formie, w sposób wyraźny lub dorozumiany, musi z niego wynikać jedynie wola wierzyciela do otrzymania świadczenia.

Pozwana otrzymała od powoda wezwanie do zapłaty kwoty 12.748,96 złotych w dniu 11 kwietnia 2013 roku. W wezwaniu pracodawca określił termin spełnienia świadczenia do dnia 19 kwietnia 2013 roku. Pozwana nie spełniła świadczenia, a zatem zasadne było zawarte w pozwie żądanie zasądzenia odsetek ustawowych od ww. kwoty od dnia 20 kwietnia 2013 roku. Zasadnie też zażądał pozwany odsetek ustawowych od rozszerzonego powództwa dokonanego w piśmie procesowym z dnia 10 września 2013 roku od dnia doręczenia tego pisma pozwanej. Jeżeli bowiem powód rozszerzał lub zmieniał żądanie czas opóźnienia liczy się odpowiednio od wezwania dłużnika (pozwanego) do spełnienia zmodyfikowanego żądania.

Sąd Rejonowy nie naruszył także przepisu art. 100 k.p.c. Pozwana w części przegrała niniejszą sprawę, a więc zasadnie Sąd ten obciążył ją kosztami procesu w sprawie. Jedynie nieprawidłowo skonstruował punkt 4 wyroku. Kosztami sądowymi są bowiem jedynie koszty nieuiszczone przez stronę. Tymczasem rozliczone w tym punkcie opłaty zostały przez stronę powodową uiszczone (opłata od pozwu oraz opłata od rozszerzonego powództwa), a zatem były to koszty procesu.

Z powyższych względów, na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono, jak w punkcie „1” sentencji.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie zwrotu kosztów za postępowanie apelacyjne znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. oraz przepisów § 6 pkt 5 w zw. § 12 ust. 1 pkt 1 oraz § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 490 ze zm.).